

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

עין משפט נר מצוה

ל.

שנאמר והכנסם גזול וגו'. לאשכחן קרא לאוסר להציא מלואו בעצירה: **מה פסח אין לו הקנה.** לאחר זמן להקריבו שהרי מוס קצוע עולמית הוא: **אף גזול.** ילפינן מינה דאין לו תקנה לאחר זמן ואפילו ביאוש דשמעינן ליה למריה דמייאש ואמר ווי ליה לחסרון כס ואע"ג דלענין

מקני אמרינן צבצא קמא (פסח) דקני ליה ביאוש והוי דידיה אפי"ה אקרוזי למזבח לא: **שונא גזול בעולה.** בעולות שאחס מביאין לי אני שונא את הגזול שאחס גזולים אותם ואע"פ שהכל שלי ואף מתחלה שלי הייתה: **אסמר נמי.** דטעמא דמתני' בגזול ציי"ט שני משום מלואו הצאה בעצירה: לא שנו. דגזול פסול: **מטוק שיואל בשאול** דהא ציי"ט שני לא כתיב לכו למעוטי: **לעולם ציי"ט ראשון.** ולא תידוק כדדייק' הא שאלו כשר דשאלו פסול ומתני' לא מביעיא שאול קאמר: **אימא ססס גויגה.** מיד ואע"ג דלא שמעינן דלייאש: **יאוש צעלים הוא.** שהי צפניו הוא גזולו מידו ואין כח להציל: **קמ"ל.** דעד דשמעינן דלייאש לא קני ליה דמימר אמר השתא הוא דתקוף מייאש למחר תפסינא ליה ציי"ט: **אוונכרי.** תגרי כל דכר להשתכר צו כגון כלים קטנים מחטין ומסריקות ולונצין וקורין מרלי"ש: **וי זניטו אפא מנכריס.** כשתקו דרס מן הנכריס לאגוד צהן להושענא: **ליגווא אינהו.** הם יחמכוהו מן המזכר ויתנוהו לכו: **מאי טעמא ססס עוי"ס גוילי ארעסא מישראל נינהו.** ושמה אותו קרקע מישראל הוא: וקרקע

משום דהוה ליה **מצוה הבאה בעבירה** **שנאמר** והבאתם גזול ואת הפסח ואת החולה גזול דומיא דפסח מה פסח לית ליה תקנתא אף גזול לית ליה תקנתא **לא שני לפני יאוש ולא שני לאחר יאוש בשלמא לפני יאוש** אדם כי יקריב מכם אמר רחמנא ולא דידיה הוא אלא לאחר יאוש הא קנייה ביאוש אלא לאו משום דהוה ליה מצוה הבאה בעבירה וא"ר יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי מאי דכתיב **כי אני ה' אהב משפט בשונא גזל בעולה משל למלך** בשר ודם שהיה עובר על בית המכס אמר לעבדיו תנו מכם למוכסים אמרו לו והלא כל המכס כולו שלך הוא אמר להם ממיני ילמדו כל עוברי דרכים ולא יבריהו עצמן מן המכס אף הקב"ה אמר **אני ה' שונא גזל בעולה** ממיני ילמדו בני יבריהו עצמן מן **הגזל** אתמר נמי אמר רבי אמי **יבש פסול מפני שאין הדר גזול פסול משום דהוה ליה מצוה הבאה בעבירה** ופליגא דר' יצחק דא"ר יצחק בר נחמני אמר שמואל לא שנו אלא ביום טוב ראשון אבל ביום טוב שני מתוך שיוצא בשאול יוצא נמי בגזול מתיב רב נחמן בר יצחק **לולב הגזול והיבש פסול** הא כשר אימת אילימא בי"ט ראשון הא כתיב **לכם משלכם והאי לאו דידיה הוא אלא ביום טוב ראשון ולא מביעיא קאמר לא מביעיא שאול דלאו דידיה הוא אבל גזול אימא סתם גזילה יאוש בעלים דמי קא משמע לן אמר להו רב הונא להנהו **אוונכרי** כי זבניתו אסא מעכו"ם לא תגזו אתון אלא לגזוהו אינהו ויהבו לכו מאי טעמא סתם עוברי כוכבים גזלינא ארעתא נינהו וקרקע**

משום דהוה ליה מצוה הבאה בעבירה. והדמיא לקמן פ' לולב ועבדה (ד' מג.) לכו משלכם להוציא את השאול ואת הגזול משום שאול אינטריכא דבלאו לכו נפקא לן גזול משום מלואו הצאה בעצירה דאע"ג דקרא גזי קרצן כתיב הוא הדין בכל מלואו דהוי דאוריית' כדמוכח בריש הגזול קמא (צ"ג ד' זד.) גבי הרי שגול סאה של חטין וטחנה ואפיה והפריש ממנה חלה דאין זה מצדן אלא וימינא **וא"ת** לקמן (ד' לז.) דפסלינן לולב של אשרה ושל עיר הנדחת משום דמיכתת שיעוריה תיפוק ליה משום מלואו הצאה בעצירה ותו אמאי שרינן דלאו אשרה דמשה וי"ל דלא דמי לגזול דמחמת עצירת הגזול צאה המלואו שיואל צו אצל הני אטו מחמת עצירה שנגשית צו מי נפיק ציה ומיהו יש ספרים דגרסי' לקמן (ד' לה.) אמתי' דאתרוג של אשרה מ"ט משום דהוה ליה מלואו הצאה בעצירה וגירסא משושת היא אלא טעמא משום דמיכתת שיעוריה דאתרוג נמי צעי שיעור כגזוז או כצילה דאף על גב דאתרוג לקמן (ד' לה.) טעמא משום דלא גמר פירא מכל מקום צעינן דמיכר לקחתה דמהאי טעמא פסלינן לקמן (ד' לה.) פלפלין ומיהו תימה דפרק כל שעה (פסחים ד' לה.) דתיא אין יואל ידי מזה בטובל ודריש ליה מקרא תיפוק ליה משום מלואו הצאה בעצירה דקא חילי איסורא ונפיק ידי מזה':

כי יקריב מכם אמר רחמנא וא"ו דידיה הוא. תימה דמכרובה (צ"ג ד' סו.) ממעט גזול מדכתיב קרצו והכל ממעט ליה מדכתיב מוס ואע"ג דאיכא דמוקי לה התם בגזול קרצן דחצירה מ"ט קשה למאן דלא מוקי ליה הכי ועוד קשה דהתם משמע דלפני יאוש לא קרץ קרא דדריש קרצו ולא הגזול וקאמר ה"ד אילימא לפני יאוש למה לי קרא ועוד קשה דהא מכס חלקתי ולא צאומות ואע"פ שיש לומר דרישא דקרא מיייתי הכא ומקרינכס דסיפא דקרא קא דריש כמו שמוכר"ת גבי לא מתחתן דסוף האומר בקדושין (ד' סח.) לא משמע כן כלל וי"ל דהא דקאמר דמכרובה לפני יאוש למה לי קרא משום דלפני יאוש אין יכול להקדיש והרי הוא חולין כדאמרין גזל ולא נמיאשו הבעלים שניהם אינם יכולים להקדיש דאי כ' יקדיש את ציתו אמר רחמנא מה ציתו **הכל** דמיייתי הכא קרא דמכס אע"ג דמצינו נפקא אורחא דגמרא דהכי דמייתי מוס צבצא אצל גזול גופיה דאין יכול להקדיש והא דמיייתי הכא קרא דמכס אע"ג דמצינו נפקא אורחא דגמרא דהכי דמייתי מוס דאי לא כתיב ציתו הוה מוקמינן מכס להך דרשה אצל השתא דמיייתי הני קראי אייתר ליה מכס להוציא את המומר ולכנס חלקתי ודכוותה אשכחן פרק אחד דיני ממונות (פסחים ד' נד.) דרשי' נגעים ציוס מדכתיב וציוס הראות צו וצפ"ק דמועד קטן (ד' ט.) מוקי לה לתמן דיש יוס שאתה רואה ויש יוס שאין אתה רואה וציוס נפקא לן מדכתיב כנגע נראה לי ולא לאורי וכן בשליה פרק שני דמגילה (ד' כ.) דלא מוהלין אלא ציוס דכתיב ציוס השמיני וצפרק ר"ח דמילה (שבת ד' קב.) מוקי ליה ציוס אפילו בשבת וליה ממעט מדכתיב צן שמונת ימים ועוד איכא דכוותיהו צדוכתי טובאש': **הא קנייה ביאוש.** וקרינא ציה (ה.) לכו משלכם משמע דקסבר ר' יוחנן יאוש כדי קנה וקשה דמכרובה (צ"ג ד' סח.) קאמר ר' יוחנן דתשלומי ארבעה וחמשה חוביה צין לפני יאוש צין לאחר יאוש ואי יאוש קני אמאי חייב שלו הוא טובא שלו הוא מוכר דכי האי גוונא דייק התם לעיל (ד' קא.) רב ששת אמילתיה דרב דקאמר כי ניס ושביד רב אמר להא שמעתא ועוד דבהגזול בתרא (שם ד' קט.) שמעינן דהדיא לר' יוחנן משמיה דר' ינאי דשיני רשות ואח"כ יאוש לא קני ויש ספרים דגרסינן הכא הא קנייה ותו לא ואפילו גרסינן ביאוש יש לפרש דהכי קאמר הא קנייה ביאוש ושיני השם כדאמרין במכרובה (שם ד' קט.) הגנב והגזלן הקדשן הקדש ואפילו למאן דאמר יאוש לא קני משום דהא איכא יאוש ושיני השם מעיקרא חולין והשתא הקדש וא"כ מאי פריך התם אציי לרבא דאמר יאוש קני מדכתיב קרצו ולא הגזול ואמאי דחיק לשנויי דגזול קרצן דחצירה הא ממה נפשך התם קני דאיכא יאוש ושיני השם ומ"מ מייפסיל להקריבה משום מלואו הצאה בעצירה כדאמרין הכא וכמו כן קשה בסוף היאש שמעתתא דדייק רבא דיאוש כדי לא קני מדכתיב קרצו ולא הגזול ועולא נפקא ליה התם מגזול דומיא דפסח דלית ליה תקנתא וי"ל דאס איתא דיאוש כדי קני הוי שלו קודם הקדש ותו לא חשיב מלואו הצאה בעצירה וכן מוכח לקמן בשמעתין גבי **נכרי** וליקנינהו צבינו השם שמעט דאי קנו ליה מנא נפיק ציה ולא חשיב מלואו הצאה בעצירה אצל אי יאוש לא קני ועל ידי הקדשן קא קני ליה דאיכא יאוש ושיני השם שמעתא אז חשיב מלואו הצאה בעצירה וזכולה שמעתין דלא חשיב מלואו הצאה בעצירה היכא דקני ליה מצינן דמימר דקני קודם צאגודה אפילו למאן דלא צעי אגד הא קני ליה קודם י"ט דאכתי לא חל חיוב מלואו ואי נמי אפילו ציי"ט דלא דמי למקדיש דחל קנין והקדש צידה והא דשמעינן ליה **לעיל לעולא בהגזול בתרא** (שם ד' קה.) גבי פלוגתא דר"ש ורבנן בעירות של גנב ושל גזלן אי סתם גניבה יאוש צעלים או סתם גולה קאמר דקאמר עולא מחלוקת בסתם אצל צידוע דברי הכל קני התם איכא יאוש ושיני השם כדאמרין בהויא שמעתא דמכרובה (שם ד' קט.) דמעיקרא קרו ליה משכא והשתא קרו ליה אצרוח והא דמשמע בריש הגזול קמא (שם ד' קז.) בהיהא דגזול סאה דאף על גב דשינוי קונה חשיב מלואו הצאה בעצירה אף על פי שקנאו צבינו מעשה קודם שצא לידו חיוב חלה התם דיחויא צעלמא הוא אי נמי שאני צרכה דאיכא נמי הוכחה לשם שמים ולפי שטתה זו לריך ליישב סוגיא דהיזקין (גיטין ד' קא.) דאמר עולא דבר תורה צין קודם צין לא נודעה אינה מוכרת וסוגיא דהגזול בתרא וסוגיא דמכרובה ור"ת מפרש צעין אחר משום קשה דעולא אדעולא והרבה דארכתי במכרובה וצפרק הניזקין (שם ד' קה.) הכא דווקא שהוא מדרבנן לא חייש אמלואו הצאה בעצירה:

א מיי פ"ח מהל' לולב
הלכה א טו"ש"ע א"ח
ז מיי פ"ח מהלכות
אסורי מצות הלכה ז
סגל לאין שיט:
ג ח טו"ש"ע א"ח סימן
מרטט טפ"ק א
כה"ג:

לעזי רש"י
מרי"ש (מיידי"ש)
מוכר סודיק, רובלים.

רבינו חננאל
ובשאר הימים נמי לפני
יאוש **ל** דהא אינו שלכם,
לאחר יאוש משום דהוה
ליה מצוה הבאה בעבירה,
שנאמר כי אני ה' אהב
וגו' אתמר נמי אמר
ר' אסי, יבש פסול לפי
שינוי הדר, גזול פסול
משום דהוה ליה מצוה
הבאה בעבירה. ור' יצחק
פליג ואמר, הני מילי
ביום טוב ראשון, אבל
משני ואליו, מתוך שיוצא
בלולב שאול יוצא נמי
בגזול אחר יאוש. מתייב
על ר' יצחק ממתני' דקתני
לולב הגזול והיבש פסול,
ודייקין מינה גזול פסול,
הא שאול כשר, ושאול
מיוב לא משכחת ביום
טוב ראשון דהא בהדיא
כתיב לכו למעוטי אפי'
השאול, אלא משני ואליו
השאול כשר, ואפילו הכי
גזול פסול. ומשני רב
אשי מתני' לעולם ביום
ראשון ואיצטרך ס"ד'
שאול ודאי לאו דידיה,
אלא גם גזול אימא סתם
גזילה דייאוש בעלים היא,
וקנייה ביאוש ודידיה הוא,
קמ"ל דלא. כדאמר ר'
חייא לאונכרי, פ"י כגון
כ' בית של נישא הממונה
בצרכיו, וכיוצא בנשיא
אנשים חשובין, הממונין
בצרכיהן נקראין [אונכרין].
אמר להו כי זבניתו אסא,
ליגווא אינהו אסא, כי היכי
דליהו יאוש בדיהו דגריס
ושינוי רשות בדייכו,
דגריס גזליני נינהו

מלאכי א יג
דבר אל בני ישראל
ואמרת אליהם אדם כי
יקריב מקם קרצו לך מן
הבהמה מן הקרוב וכן
הצאן תקריבו את
קרובכם: וקרא א ב
3. כי אני ה' אהב ומשתי
שנא גזל בעולה ופגתי
פיקלם באמת וברית
עולם אקרוח להם:
ישעיהו ס א ח

הגרות הב"ח
(א) תוס' ד"ה הא קנייה
ביאוש וקרינא ציה מכם
משלכם ור' (ב) בא"ד
הא דשמעינן ליה לעולא
כ"ל ומינה לעיל ממק:

גליון הש"ס
תוס' ד"ה משום כ"ר
וא"ת לקמן דפסלינן לולב
של אשירה. ותו אינו
קושא כי כ' דיל' דלרין
לימן טעם לשמואל דלא
ס"ל למלואו הצאה בעצירה
ועי"פ ציי"ט צ' דרבנן
דמ"מ אשירה פסול משום
כמוהו וכו' ועי"פא ס' ת
להקשות דלמה לי קשה
מן הבקר להוציא העצמה
תיפוק ליה משום מלואו
הצאה בעצירה:

הדבר תמוה דהא ציי"ט
שני לא צעי לכו רק טעמא
משום מלואו הצאה בעצירה
ואולי דלמה ט"ס נפל כפאן
וא"ע
ג) נראה דל"ל פ"י כגון
הממונה צבית הנשיא מצרכיו
ויולא נשאל וכו'.

הדבר תמוה דהא ציי"ט
שני לא צעי לכו רק טעמא
משום מלואו הצאה בעצירה
ואולי דלמה ט"ס נפל כפאן
וא"ע
ג) נראה דל"ל פ"י כגון
הממונה צבית הנשיא מצרכיו
ויולא נשאל וכו'.

הדבר תמוה דהא ציי"ט
שני לא צעי לכו רק טעמא
משום מלואו הצאה בעצירה
ואולי דלמה ט"ס נפל כפאן
וא"ע
ג) נראה דל"ל פ"י כגון
הממונה צבית הנשיא מצרכיו
ויולא נשאל וכו'.

הדבר תמוה דהא ציי"ט
שני לא צעי לכו רק טעמא
משום מלואו הצאה בעצירה
ואולי דלמה ט"ס נפל כפאן
וא"ע
ג) נראה דל"ל פ"י כגון
הממונה צבית הנשיא מצרכיו
ויולא נשאל וכו'.

הדבר תמוה דהא ציי"ט
שני לא צעי לכו רק טעמא
משום מלואו הצאה בעצירה
ואולי דלמה ט"ס נפל כפאן
וא"ע
ג) נראה דל"ל פ"י כגון
הממונה צבית הנשיא מצרכיו
ויולא נשאל וכו'.

הדבר תמוה דהא ציי"ט
שני לא צעי לכו רק טעמא
משום מלואו הצאה בעצירה
ואולי דלמה ט"ס נפל כפאן
וא"ע
ג) נראה דל"ל פ"י כגון
הממונה צבית הנשיא מצרכיו
ויולא נשאל וכו'.

הדבר תמוה דהא ציי"ט
שני לא צעי לכו רק טעמא
משום מלואו הצאה בעצירה
ואולי דלמה ט"ס נפל כפאן
וא"ע
ג) נראה דל"ל פ"י כגון
הממונה צבית הנשיא מצרכיו
ויולא נשאל וכו'.

הדבר תמוה דהא ציי"ט
שני לא צעי לכו רק טעמא
משום מלואו הצאה בעצירה
ואולי דלמה ט"ס נפל כפאן
וא"ע
ג) נראה דל"ל פ"י כגון
הממונה צבית הנשיא מצרכיו
ויולא נשאל וכו'.

הדבר תמוה דהא ציי"ט
שני לא צעי לכו רק טעמא
משום מלואו הצאה בעצירה
ואולי דלמה ט"ס נפל כפאן
וא"ע
ג) נראה דל"ל פ"י כגון
הממונה צבית הנשיא מצרכיו
ויולא נשאל וכו'.